

## **ЩРИХИ ЗА ИТАЛИАНСКАТА ДИПЛОМАТИЧЕСКА ДЕЙНОСТ В БЪЛГАРСКИТЕ ЗЕМИ ЗА ПЕРИОДА ОТ 1861 ДО 1878 Г.**

**Статията е проект на ФНИ към СУ „Св. Климент Охридски“, №80-10-172/22.04.2026 г.**

**Радослав Спасов, Антония Павлова**

Докато българо-италианските отношения след Освобождението (1878 г.) са добре изследвани, то интереса на кралството към нашия народ в годините от 1861 до 1878 г. остава по-малко проучен. Статията няма претенции за изчерпателност по тази твърде обширна тема, а по-скоро ще щрихира основните моменти от дейността на италианските дипломати в българските земи в посочения период.

След обединението си през 1861 г. младата държава на Апенините не проявява директен интерес към нашите земи, а планове на тогавашните управляващи среди не включват конкретна подкрепа за българската кауза. Това се дължи както на по-късното развитие на родното националноосвободително движение спрямо това на гърците и сърбите, а така и на фактът, че този регион е географски и стратегически център на Османската империя.

Същевременно основните международни усилия на Италия по това време са насочени срещу Австрия (от 1867 г. Австро-Унгария). По време на Австро-итало-френската война от 1859 г. народите на Балканския полуостров се включват в планове на младата държава за бъдещи действия срещу интересите на Виена в Европейския югоизток, а от Апенините все още не поставят под съмнение целостта на страната на султана, защото установяват добри дипломатически отношения с Високата порта, а и българските земи не се разглеждат като стратегически съюзник срещу Дунавската монархия.<sup>1</sup>

От началото на 60-те на XIX в. до Освобождението на нашия народ (1878) Италия ще започне да разширява своята консулска мрежа в Балканите (Солун, Русе, София, Пловдив, Варна), а нейните представители в региона ще имат важна роля като информатори на европейската общественост за съдбата на българите.<sup>2</sup>

С активната дейност на външния министър граф Камило Бенсо Кавур (1810-1861) се долавят първите опити за насочване на вниманието към нашия народ, а това му е внушено от пълномощния министър при Високата порта — Джакомо Дурандо (1807-1894), който ще използва тази идея в контекста на тогавашните усилия за превръщането на Рим в столица на кралството. По това време част от цариградските българи обмислят преминаване към католицизма, а на дипломата е възложено да анализира обстановката и да съдейства на нашите сънародници за решаването на църковния ни въпрос. На практика ръководителят на италианското външно

<sup>1</sup> Генова, Л. Италия и българите през 60-те години на XIX век.- В: Втори международен конгрес по българистика, София, 23 май - 3 юни 1986 г. Доклади. Т. 7, България през XV - XIX век. София: БАН, 1989, с. 549

<sup>2</sup> Балди, Ст. Италианските дипломати в София от 1879 г. до днес: биографични и иконографски профили. – В: *Дипломация*. кн.24, 2020, с.82-90

министерство проявява интерес най-вече към разширяването на папската духовна власт, защото това би спечелило благоразположението на Ватикана за постигане на националните амбиции на младата страна. Разглеждайки разпространението на католицизма в Ориента предимно като политически инструмент за решаване на „Римския въпрос“, Кавур остава не остава удовлетворен, тъй като последвалите събития около българската уния (1860) и ударът срещу нея осуетяват плановете му. В Цариград през 1860 г. е изпратен Марчело Черути със секретна задача да събере сведения за положението на Балканите, а целта е да се прецени дали е възможно да се подкрепи създаването на независими политически субекти в региона, за да се възпре реализирането на австрийските аспирации за разширение на влиянието на Виена към Солунския залив. В крайна сметка идеята за подкрепа на самостоятелни балкански държави не е възприета като проекция в официалната външна политика на Апенините, защото нейната стратегия през следващите години в Европейския югоизток се основава на принципите на Парижкия мирен договор от 1856 г., гарантиращ териториалната цялост на Османската империя. Тъй като представител на Кралство Пиемонт е участвал в този международен форум, то съответно Италия получава правото да се включи заедно с останалите велики сили в решаването на Източния въпрос, а според нейните дипломати балканските народи все още нямат необходимата политическа зрялост. Опасенията на Апенините са, че евентуален разпад на страната на султана ще има като резултат засилването на позициите на някоя от големите европейски държави (Русия, Франция, Великобритания или Австрия). Това би довело до чужда юрисдикция върху Проливите и би нанесло тежък удар върху италианската търговия и корабоплаване, което дава основание да се подкрепя целостта на Османската империя, въпреки че нейната монолитност е вече под въпрос. Осъществени са дипломатически контакти както с Високата порта, а така и с Румъния, Сърбия и Гърция, където вече има открити консулства, но вече се забелязва интерес към Босна, Херцеговина, Черна гора и Албания, а постепенно вниманието се насочва и към българските земи.<sup>3</sup>

Тук първото дипломатическо представителство е открито в главния град на създадения през 1864 г. Дунавски вилает – Русчук (Русе), където през 1867 г. е изпратен Алесандро де Редже ди Донато (1867-1871). Това допринася за навлизането от Западна Европа на нови идеи, тенденции и взаимоотношения в града пред следващите години.<sup>4</sup>

През същата година е открито и испанско почетно консулство във Варна от Анж Мари Дюрони, който е от италиански произход. Въпреки своята националност, той представлява друга държава и развива голяма търговска дейност, а след Освобождението от 1878 г. продължава да изпълнява своите задължения към Княжество България.<sup>5</sup>

Назначаването на чужди поданици и видни местни търговци за почетни консули е широко разпространена практика през XIX в., която позволява на европейските държави да защитават своите интереси в Европейския югоизток. В този случай, въпреки че е от италиански произход, Дюрони представлява политиката на Мадрид, като същевременно развива голяма търговска дейност във Варна и региона.

<sup>3</sup> Генова, Л. Цит. съч., с. 549-552

<sup>4</sup> Маринова, Ст. Към въпроса за чуждите консулства в Русе през Възраждането и връзките им с местното население. – В: Алманах за историята на Русе. Т.1, Русе, 1996, с.107

<sup>5</sup> ДА-Варна, ф.853, оп.3, а.е.255

През 1866 г. обстановката на Балканите води до рязко изостряне на Източния въпрос, което е предизвикано от избухването на Критското въстание, превратът в Румъния и започналите тайни преговори между гърци, сърби и румънци срещу Високата порта и вниманието на големите европейски страни се насочва към Балканите. В контекста на тази динамична ситуация на преден план постепенно излиза и българският въпрос, който придобива все по-големи мащаби заради възхода на националноосвободителното ни движение, а чуждестранните представители започват да отделят все по-сериозно внимание на нашия народ.<sup>6</sup>

Катализирането на религиозната борба на българите започва с края на Кримската война (1853-1856), което е и периода, когато българският църковен въпрос става все по-обсъждан в Османската империя и великите сили също взимат отношение в изострения конфликт и започват да оказват все по-голямо влияние върху него.<sup>7</sup>

Противоречията с Вселенската патриаршия се развиват пред погледа на дипломатите на великите сили, които в своите рапорти подробно проследяват продължаващите процеси от дейността на българите, противодействието на фенерското духовенство, решенията на управляващите кръгове в Цариград и намесата на чуждите мисии в Османската империя.

Не правят изключение и италианския дипломати, за чиято дейност по отношение на родния конфесионален въпрос няма голям брой изследвания. Консултът на Рим в Русе през 1871 г. Чезаре Дурандо изпраща до своя министър на външните работи Емилио Веноста Висконти доклад, в който се описва не само разразилия се казус относно поставянето на камбани в българската църква „Света Троица“ в селището, но и участието на руския консул в тази деликатна ситуация, както и редица други проблеми, засягащи българите като църковния и националния въпрос.

Служителят в мисията в дунавския град намира за нужно да съобщи на своя началник каква е ситуацията по наболелите проблеми относно положението на българите в Османската империя. Основният акцент в писмото е борбата на нашия народ за духовна еманципация, като в случая се разглежда желанието на местните българи да бият камбаните на своя храм. Тъй като не са получили съгласие от турските власти, то успяват да получат подкрепа от руският генерален консул, който насърчил настоятелно членовете на общината и наредил на един от своите подчинени да се намеси, за да подкрепи нашата общност. В писмото си Дурандо изтъква още, че покрай тези събития отношенията на представителя на Северната империя с валията са се обтегнали, а последният е бил отстранен от длъжност. Италианския дипломат допълва в своето писмо, че посланикът на Петербург в Цариград генерал Николай Игнатиев имал огромно влияние върху Високата порта и получава благосклонно отношение от страна на великия везир Махмуд паша към руската политика. От доклада става ясно още, че тази обстановка е използвана от някои от русенските българи, за да представят пред управляващите в османската столица адрес, в който да изложат своите искания по отношение на режима в държавата, както и за състоянието на администрацията, а в петицията също са посочени оплаквания от насилията, които са били извършвани от властите. Представителят на Рим в дунавския град признава, че се е сдобил с текста на

<sup>6</sup> Генова, Л. Цит. съч., с. 549-552

<sup>7</sup> Спасов, Р. Британската дипломация и българския църковен въпрос (от 1839 г. до Освобождението 1878 г.). София: Парадигма, 2017, с.45

адреса (без да споменава как) и съобщава, че българите дори не са упоменали всички репресии, на които са били подлагани. Той споделя, че са могли да посочат и други нередности като това, че правосъдието не е било често на тяхна страна, въвеждането на различните такси, които са били налагани извънредно, относно събирането на десятъка и т.н. Дурандо смята, че исканията не са били нито прекомерни, нито необичайни, но според него били несвоевременни, защото нямало да доведат до постигане на резултатите, които българите очаквали. Служителят в мисията предвижда, че проблемът, който съществува по отношение на църковният въпрос не е на преден план, а неговото разрешаване остава в бъдеще време. Той споделя мнението си за това, че руските агенти влияят върху противоречието, което съществувало между двата православни народа и за това, че от страна на Северната империя първоначално са били против отделната църковна организация, но след това са проявили благоразположението си за решаването на въпроса, като след създаването на Екзархията, дипломатите на Петербург били наясно, че българите ще създадат своя национална църква и руското влияние може да отслабне.<sup>8</sup>

Може да се направи извода, че дипломатите на Рим подобно на своите колеги на Виена и Лондон ще провеждат политиката на подкрепа на българското движение, а това е изключително важно за нашия народ през този период, защото по това време се провеждат заседанията на Временния съвет на Екзархията и гласуването за избор на първия Български екзарх Антим I (1872-1876).<sup>9</sup>

През следващата година Дурандо обръща внимание и на родното революционно движение и изпраща писмо от Русе до Е. Веноста Висконти на 8/20 март 1873г., в което съобщава за дейността на Шакир бей, който е член на извънредната комисия, която осъжда Васил Левски на смърт. Според информацията от кореспонденцията висшият турски офицер бил доста изненадан от факта, че обвинените на процеса в София българи са проявили „яръстна смелост“. Османският военен е на мнение, че предоставянето на допълнителни права на нашия народ нямало да доведе до желаните резултати за Високата порта. Италианският консул признава, че е влязъл в спор с него и съобщава, че не вярвал последиците да са лоши и подчертал че с подходящите методи, които носели със себе си по-добри подходи и практики от страна на управляващите, то те могат да спечелят симпатиите на по-голямата част от населението, която е трудолюбиво, но както гърците и сърбите, така и българите искали обособяването на своя собствена държава. Техните възжеления били единствено в границите на земите, които притежавали и ако желанията им били изпълнени чрез добра воля от турската администрация, това щяло да бъде голямо преимущество за османците, тъй като по този начин това щяло да държи българският народ в тясна връзка със султанското правителство.<sup>10</sup>

<sup>8</sup> Доклад от Ч. Дурандо от Русе от 7/19 септември 1872 г. до италианския външен министър Е. Висконти Веноста – В: Българско национално революционно движение 1868-1874 г. Чуждестранни документи. Т.2, 1992, София: Военноиздателски комплекс „Св. Георги Победоносец“, с.214-220

<sup>9</sup> Ников, П. Възраждане на българския народ. Църковно-национални борби и постижения. София: Наука и изкуство, 1971, с. 356

<sup>10</sup> Доклад от Ч. Дурандо от Русе от 8/20 март 1873 г. до италианския външен министър Е. Висконти Веноста – В: Българско национално революционно движение 1868-1874 г. Чуждестранни документи. Т.2, София: Военноиздателски комплекс „Св. Георги Победоносец“, 1992, с.390-392

Това не е съвсем точно, защото консултът или не е бил добре запознат за всички революционни прояви на нашия народ през този период или умишлено не казвал истината пред своя външен министър, за да затвърди тезата си за ползата от нововъведенията в страната на султана.

По време на Източната криза (1875-1878) служителите в мисиите на Рим в Османската империя ще наблюдават внимателно състоянието на българските земи особено по време на Априлското въстание (1876), а посланикът в Цариград граф Луиджи Корти съобщава на своето правителство, че борбата на нашия народ е напълно основателна. На това мнение е и русенският консул Енрико де Губернатис (1836-1914), който акцентира върху скептицизма на българите към обещаващите от Високата порта реформи и посочва Видин, Ниш, София и Търново като основни средища на революционната мрежа.<sup>11</sup>

Според него през април 1876 г. политиката се превръща в главна тема на обществения живот и посочва, че неговите сънародници, които работят по железопътната линия Белово–София заминават за Румъния официално в търсене на препитание, но основната им дейност там се изразявала в установяването на преки контакти с българските революционни комитети.<sup>12</sup>

Междувременно на 18 март 1876 г. в Рим на власт идва правителството на историческата левица начело с Агостино Депретис (1813-1887), въпреки че представители на тази формация и десница не успяват да създадат стабилно управление, то на няколко пъти до 1887 г. той ще застава начело на различни кабинети.<sup>13</sup>

От последвалите събития и от докладите, които са писани от служителите в мисиите до граф Корти, става ясно че след извършените жестокости от страна на турците, българското население продължава все така ожесточено борбата. От изпратения рапорт на де Губернатис от 23 май 1876 г. е установено, че Дряновският манастир е превзет и разрушен от турската армия. В дипломатическата кореспонденция през този период основна част са данни за безчинствата, на които са подлагани въстаниците и техните сънародници. Представителят в Русе изпраща на 14 юни същата година поредната информация за насилия над българите като: избиването на малки деца в обхванатите от въстанието селища, екзекуции на бунтовниците от Габрово и Търново и др. Той реагира остро на всички тези кървави новини и разкрива, че българските земи са се превърнали в „царство на терора“. <sup>14</sup>

Трябва да се отдели и заслужено внимание на Джузепе Гарибалди, като един от най-пламенните защитници на българския национален въпрос, въпреки че той не е част

<sup>11</sup> Павлова, А. Аспекти на Източния въпрос в кореспонденцията на италианския консул в Русе Енрико де Губернатис. – В: Съвременният свят – постижения, рискове, иновации. Сборник с доклади от международната научна конференция 22-24 април 2026 г., Т.2, Русе: РБ „Любен Каравелов“, 2026, с.178-189

<sup>12</sup> Маринов, М. За отзвука от Априлското въстание в Италия. В:Българско възраждане Годишник на Общобългарския комитет "Васил Левски". Идеи. Личности. Събития., София: Общобългарския комитет "Васил Левски"/ Университетско издателство „Св. Климент Охридски“, 2002, т.4, с. 238

<sup>13</sup> Милза, П. История на Италия. София: РИВА, 2007, 801. Авторът посочва, че Депретис е бил премиер от март 1876 г. до декември 1877 г., както и след това до март 1878 г. След това е на този пост от декември 1878 г. до юли 1879 г., а след това е министър председател в пет правителства от май 1881 г. до юли 1887.

<sup>14</sup> Маринов, М. Цит. съч., с. 239

от служителите на външното министерство на Балканите. Неговият авторитет и контактите му с българските революционери, които са били в неговите отряди намират отражение и в нашите земи, а този опит е използван в практическата подготовка на местните комитети и същевременно активността на известният революционер оказва влияние върху управляващите среди в италианската столица по време и след въстанието.<sup>15</sup>

Той участва в митинг в защита на нашата кауза на 3 септември 1876 г. в римския театър „Аполо“, организиран от Комитета за съдействие на славянската кауза, където призовава своето правителство да използва влиянието си в защита на южните славяни и да подпомогне бъдещето на българския народ. Такива демонстрации са организирани в Торино, Неапол, Генуа и редица други градове, като на същия ден в Милано е приета резолюция, настояваща за прякото участие на Италия в освобождението на славянските народи. Част от контактите между двата народа е мисията на Драган Цанков и Марко Балабанов, която е осъществена пред европейските правителства, за да се популяризира родната кауза. След пребиваването им в Париж на 20 ноември 1876 г., те предприемат пътуване и до Италия, като продължават своята дейност в Рим, като със себе си носят писма от Евлоги Георгиев до граф Джоакино Распони, който е италиански политик и депутат, изпълняващ през периода от март до ноември 1876 г. длъжността на заместник-председател на Камарата на депутатите на страната. Чрез него двамата делегати са приети както от Агостино Депретис и министъра на външните работи Луиджи Мелегари, а така също и от журналисти и общественици. Благодарение на това, че в близкото минало италианците са осъществили своето освобождение и обединение, те приемат срещата с българските пратеници изключително сърдечно и с най-топли чувства. Депретис изказва своето становище, че неговото правителство може да проявява благоразположение към поробените народи и че най-вече симпатизира на нашето население, което е претърпяло толкова много нещастия. Той изказва своята подкрепа и обещава, че винаги ще оказва помощ на нашите сънародници, докато не се постигнат тъй чаканото освобождение.<sup>16</sup>

От получената в Рим информация от служителите в мисиите на Балканите се представя обективна картина за събитията в обхванатите от въстанието райони и по този начин се осигурява подкрепа за българската национална кауза. Тази последователна линия на защита е официално отстоявана от министър-председателя Агостино Депретис и външния министър Луиджи Мелегари през декември 1876 г., когато се провежда Цариградската посланическа конференция, на която участва посланикът на Рим граф Корти, открояващ се като един от най-убедените и активни застъпници за нашето освобождение на международната сцена.

Необходими е да се отбележи и влиянието на пресата върху дипломатията, а Георги Първев проследява отзвука от Априлското въстание в италианския печат и по-специално във вестник „Corriere dell'Umbria“, където героизмът на българите е широко отразен. Тук с особена сила изпъква идейната връзка между двете националноосвободителни движения, а като водеща линия на статиите е изведена борбата за свобода и независимост, която се превръща в основната идея между двата народа. Първото известие за въстанието в него е публикувано на 14 май 1876 г., но

<sup>15</sup> Маринкева, Л. Италианският консул в Русе Е. Де Губернатис за Априлското въстание. – В: *ИДА*, т.91, 2006, с.185-192

<sup>16</sup> Маринов, М. Цит. съч., с. 240

първоначално остава незабелязано заради водещите тогава новини за убийството на германския и френския консул в Солун (6 май 1876). Само няколко дни по-късно обаче печатното издание излиза със статия, акцентираща върху тревогата на Високата порта предвид очакването българското движение да придобие широк мащаб. В същата публикация се отбелязва, че османското правителство вече е прехвърлило целия си наличен военен ресурс за потушаването му. От този момент нататък „Corriere dell'Umbria“ започва системно да следи и отразява последиците от въстанието.<sup>17</sup>

В голяма част от италианския печат стаиите са в подкрепа на нашия народ, а журналистите са категорични, че за Османската империя няма място в Европа. Вестник „Нова България“ публикува обръщение на Гарибалди, който изтъква, че българският народ ще извоюва своята свобода единствено чрез оръжие и общо въстание.<sup>18</sup>

В периода между Априлското въстание и руско-турската война от 1877-1878 г., в италианската преса са публикувани реалните събития около родното революционно движение. В публикациите се посочва, че въоръжените действия не са еднократни акции, извършени от малко на брой хора, което е внушавано от поддръжниците на Османската империя, а напротив, това е било дългогодишен и добре планиран опит за освобождение. За това свидетелстват и журналистическите материали, които са в унисон с данните от докладите, изпращани от служителите в мисиите в българските земи.

Благодарение на всички тези фактори в правителството в Рим се формира положително отношение към българския национален въпрос, а в кореспонденцията от Балканите се представят обективно исканията на нашия народ за решаването на политическия въпрос в периода от Априлското въстание до бъдещата руско-турска война от 1877-1878 г.<sup>19</sup>

По време на този военен конфликт голяма дейност развиват и двама представители на външното министерство в Рим, които са изпратени в българските земи – Виторио Позитано (1833-1886) в София и Енрико де Гулернатис в Русе, като последният е добре познат на специалистите, но за съжаление е малко известен на широката общественост и поради тази причина ще се обърне малко повече внимание върху неговата активност.<sup>20</sup>

Дипломатът в дунавския град със своя дългогодишен опит в Османската империя осъществява добри контакти със своите колеги тук, турска администрация и местното население. По този начин той успява да получава информация от различни източници, което го прави един от най-добре осведомените чужденци по време на руско-турската война от 1877-1878 г.<sup>21</sup>

<sup>17</sup> Първев, Г. Отзвукът на Априлското въстание върху страниците на италианският вестник „Корриере дел Умбрия“. – В: *Векове*, кн.5, 1977, с.18-25

<sup>18</sup> Маринов, М. Цит. съч., с.240

<sup>19</sup> Митев, Й. Сведения за Априлското въстание и турските жестокости в България през 1876 г. в Архива на Министерството на Външните работи на Италия. – В : *ИДА*, 26, 1973, с.204

<sup>20</sup> Давидова, Е. Неизвестно есе на Енрико Де Губернатис – В: *Алманах за литература и изкуство „Света гора“*. Бр.7, Велико Търново: Фабер, 2006, с.272-287

<sup>21</sup> Спасов, Р. Руско-турската освободителна война 1877-1878 г., отразена в докладите на италианския консул в Русе Енрико де Губернатис. – В: *Известия на института за исторически изследвания. Сборник в чест на проф. д.и.н. Стефан Дойнов*. Т. XXXI, 2014, с. 392-401

Енрико де Губернатис още преди началото на бойните действия констатира, че османските части не са достатъчно добре подготвени и прави описание на Силистра, Шумен и Варна, очаквайки главният удар на руската армия да бъде насочен към Русе като главен град на Дунавския вилает, а така също и свързан с железница с Варна. Той предвижда, че основното настъпление на войските на Северната империя ще се осъществи или към Търново, или към София.<sup>22</sup>

Още през април 1877 г. консултът посочва още един нюанс в международните политически отношения в региона – конфликтът ще се отрази неблагоприятно върху корабоплаването по р. Дунав, което ще накърни сериозно интересите на Австро-Унгария. Неговите очаквания са сраженията да окажат негативно влияние и върху живота на местното население.<sup>23</sup>

Той следи внимателно бойните действия в териториите, населени с българи на юг от Дунава и изпраща в Рим подробни данни за разположението на подразделенията, въоръжението и числеността на двете воюващи страни.<sup>24</sup> В края на 1877 г. и началото на 1878 г. италианският представител вече се надява на бъдещо прекратяване на конфликта и предоставя информация за започнали преговори чрез парламентъори, които преминават реката между Русе и Гюргево.<sup>25</sup>

След подписването на Санстефанския мирен договор от 19 февруари 1878 г. Енрико де Губернатис и Виторио Позитано очакват създаването на българска държава и отразяват в своите доклади въодушевлението на нашия народ, а след Берлинският конгрес, проведен от 1 юни до 1 юли (13 юни – 13 юли) 1878 г. и покрусата от разбитите илюзии.<sup>26</sup>

В хода на Източната криза, провалът на Цариградската посланическа конференция и последвалата я руско-турска война вниманието на великите сили се насочва към Балканите, защото е очевидно, че след конфликта ще настъпят промени, които ще се отразят върху влиянието им в региона.

Обстоятелството, че Италия е млада държава, която няма опитът на Франция, Австро-Унгария, Англия и Русия в Ориента, не намалява интереса на Апенините към този регион. От мисиите, които са в българските земи започва да пристига все повече информация във външното министерство в Рим, където исканията на нашите сънародници по отношение на църковния и политическия въпрос стават достояние на управляващите среди. Те получат достатъчно данни за възжеланията на нашите сънародници благодарение на своите дипломати, които чрез своите контакти с османската администрация и местното българско население успяват обективно да представят реалната картина от районите, в които резидират.

<sup>22</sup> Централен държавен архив, колекция микрофилми 17 (Италия) - [ЦДА, кмф. 17], 890/25, Busta 1457 Serii Politica. Rapporti in Arrivo, p. 5-8

<sup>23</sup> Пак там, p. 13-15

<sup>24</sup> ЦДА, кмф. 17/890/24, Busta 1457 Serii Politica. Rapporti in Arrivo, p.2-12

<sup>25</sup> ЦДА, кмф. 17/890/23, Busta 1457 Serii Politica. Rapporti in Arrivo, p.5

<sup>26</sup> Давидов, А. Вито Позитано и Енрико де Гулернатис за положението на България през 1877-1878 г. – В: Българи в Италия и италианци в България. Приноси. София: Демакс, 1997, с. 305-311

## INSIGHTS FROM ITALIAN DIPLOMATIC CORRESPONDENCE FROM BULGARIAN LANDS DURING THE PERIOD FROM 1861 TO 1878

Radoslav Spasov, Antonia Pavlova

**Summary.** This article examines the evolution of Italian foreign policy and the public-diplomatic response in Italy regarding the Bulgarian National Question during the second half of the 19th century (1861–1878). The introduction outlines the specific characteristics of Italian diplomacy following the Unification (Risorgimento)—specifically, Count Cavour's initial pragmatic approach and the cautious stance adopted by Turin and Rome, driven by a desire to preserve the Ottoman status quo in order to check the ambitions of other Great Powers in the region of the Straits.

Particular emphasis is placed on the shift in Italian interests following the events of 1866–1867 and, most notably, during the April Uprising (1876). The article analyzes the role of the Italian diplomatic corps in the Ottoman Empire (Count Corti, Vitorio Positano, Enrico de Gubernatis) and the government of Agostino Depretis; these actors firmly condemned Ottoman repressions and advocated for Bulgarian autonomy at the Constantinople Conference. It also highlights the ideological and revolutionary affinity between the two liberation movements, manifested through Bulgarian participation in the missions of Giuseppe Mazzini and Giuseppe Garibaldi, as well as through Garibaldi's active support and solidarity rallies organized in numerous Italian cities. The study examines the coverage of events in the Italian press—spanning both national and provincial publications (such as *\*Corriere dell'Umbria\**)—with a focus on the journalists' critical stance toward official Ottoman disinformation. Finally, the role of foreign consular representatives is addressed—exemplified by the Italian merchant Ange Marie Duroni in Varna—illustrating the enduring economic and diplomatic continuities in the region both before and after the Liberation of 1878.

**Keywords.** *Bulgarian national question, Bulgarian-Italian relations, April Uprising (1876), Eastern Question, Russo-Turkish War of 1877–1878*